

Nem mindenhol jó az erdő: a homoki fásítás kiszáríthatja a tájat

A száraz homokhátsági tájakon az erdők nem feltétlenül javítják, hanem akár ronthatják is a vízháztartást. Tölgyesi Csaba, a Szegedi Tudományegyetem kutatója szerint a Kiskunság és a Nyírség erdőtelepítései hozzájárulhatnak a táj szárazodásához, mert a zárt erdők csökkentik a csapadék talajba szivárgását, miközben a fák jelentős mennyiségű vizet párologtatnak el. A megoldás nem feltétlenül több erdő, hanem a táj adottságaihoz igazodó tájhasználat: a száraz homoki területeken a nyílt gyepek területe nőhetne, a vízjárta ártereken viszont kifejezetten kedvező lehet az erdők terjeszkedése. Így egyszerre javulhat a vízgazdálkodás, a biodiverzitás, és összességében erdeink területe sem csökken.

A homok mai valósága: ipari erdők, melyek még a tájat is szárítják

A Föld szárazföldi fajainak nagy része erdei ökoszisztémákhoz kötődik, és az erdők számos fontos szolgáltatást nyújtanak: faanyagot, élelmiszert, élőhelyet és klímavédelmi előnyöket. Ezek a hatások azonban csak ott érvényesülnek, ahol az erdő természetes módon is meg tud maradni.

Magyarország homokhátsági tájai – a Kiskunság és a Nyírség – eredetileg erdőssztyepp jellegű élőhelyek, amelyek a klímaváltozás hatására egyre inkább a sztyepp irányába tolódnak. A legszárazabb részeken a zárt erdőket ma többnyire ipari jellegű ültetvények formájában tartják fenn: egykorú, gyakran idegenhonos fafajokból álló állományokkal, amelyek biodiverzitása elmarad az őshonos élőhelyekétől.

A probléma nemcsak ökológiai, hanem hidrológiai is. A homokhátság fátlan területei természetes beszivárgási zónák: itt jut a csapadék a talaj mélyebb rétegeibe. A zárt erdők alatt viszont a beszivárgás nagymértékben csökken, miközben a fák sok vizet párologtatnak el. Így a talajvíz utánpótlása mérséklődik, ami hozzájárulhat a tavak, gyepek és mezőgazdasági területek vízellátásának romlásához.

A jelenség hatása már korábban is kimutatható volt: becslések szerint a homoki fásítás a táj szárazodásának mintegy 10–15 százalékáért felelhetett. A zárt homoki erdők párologtatása ráadásul nem növeli a régió csapadékmennyiségét, így a gyakran feltételezett „párásító” vagy csapadéknövelő hatás ezekben a száraz térségekben nem érvényesül.

A száraz homokon a gyepek lehetnek stabilabbak

A kutató szerint a homokhátság vízgazdálkodása javulhatna, ha a legszárazabb területeken csökkenne a zárt erdők aránya. Az új, szárazságtűrő fajok bevezetése önmagában nem oldja meg a problémát, ha a táj adottságaihoz nem igazodik az erdőgazdálkodás.

Az ilyen területeken a természetesebb megoldást sokszor a száraz gyepek jelenthetik. A lágyszárú növényzet is alkalmas a homok megkötésére, ráadásul gyorsabban stabilizálhatja a felszínt, mint egy frissen telepített erdő. A túllegeltetés azonban kockázatot jelenthet, ezért a legeltetés csak mérsékelt, extenzív formában fenntartható.

A gazdálkodás számára is új lehetőségek nyílhatnak: az extenzív állattartás, a méhészet vagy az ökoturizmus olyan alternatív tájhasználatot kínálhat, amely jobban illeszkedik a száraz homoki

környezethez.

Az egykori árterek visszaerdősítése pótolhatja a homokon kieső erdőterületet

Magyarország erdőterülete törvényileg nem csökkenhet, ezért a homoki erdők visszaszorítását más térségekben történő erdősisítés ellensúlyozhatja. Erre jó lehetőséget kínálhatnak az egykori árterek.

A folyószabályozások után a mentett oldalra került mélyártéri szántók egy része gazdaságilag nehezen fenntartható. Ha ezek egy részét visszaadják a víznek, olyan erdők jöhetnek létre, amelyek kifejezetten jól alkalmazkodnak az időszakos vízborításhoz. Az áltéri erdők gyors növekedésűek, értékes faanyagot adhatnak, és gazdag élővilágot tartanak fenn.

Ebben a környezetben a fák párologtatása valódi hűtő és párásító hatással járhat, sőt akár a csapadékképződést is segítheti, mert a víz olyan készletekből származik, amelyeket az ország egyébként elveszítene.

Összességében tehát nem kevesebb erdőre van szükség, hanem arra, hogy az erdőket a táj adottságaihoz igazodva telepítsék - a száraz homokon inkább nyílt élőhelyekkel, a vízben gazdag ártereken pedig erdőkkel.

Sajtókapcsolat:

- Tölgyesi Csaba kutató
- Szegedi Tudományegyetem
- festuca7@yahoo.com

Eredeti tartalom: Másféllok

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=30084>